

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА КУМЫКСКОМ ЯЗЫКЕ

ДАГЪЫСТАННЫ БУСУРМАНЛАРЫНЫ РУГЪАНИ ИДАРАСЫНЫ ГАЗЕТИ
 №9 (101) Айда бир керен чыгъарыла / Зулъ-къаада 1428-й / ноябрь ай – 2007 йыл. Багъасы 10 манат

КЪУТЛАВ

Бисмиллягъи ррагъмани ррагъмим!

Ассаламу алейкум, аявлу къардашлар ва къызардашлар!

Дагъыстанны ругъани идарасыны ва оьзюмню атымдан бары да бусурманланы уьмметибиз оьзюмню сыйлы борчларыны бирисин - Гъаж къылывун таммайгъан гюнлерде оьтгерилеген Ид-аль-Адгъа (Къурбан байрам) булан къутлайман!

Дюнъяны бары да ерлеринден гелген миллионлар булангъы бусурманлар, сыйлы арап топурагъында исламны бек аявлу еринде - Арапа тавда - оьзлени борчун кюте. Шо сыйлы топуракъда болув берекетли болсун, гъажларыгъызы да Аллагъ къабул этсин! Бизин пайхамарыбыз Магъамматны * гъадисине гёре, къурбанлыкълар биз Сират кёпюрден оьтегенде ёлубузну онгаражакъ.

Бары да бусурманлагъа гъакъ юрекден насип, паракхатлыкъ ва яхшылыкълар ёрайман! Исламны байлыкълары учун юртеген ишлерибизни Аллагъ онгарсын. Амин!

Дагъыстанны муфтиси
 Агъмат-гъажи АБДУЛАЕВ

ЧАКЪЫРЫВ

Юртланы, шагъарланы ва районланы бары да имамларына ва ислам охув ожакъланы ёлбашчыларына.

Абурлу имамлар ва ислам охув ожакъланы ёлбашчылары. Биналаны исси этеген заман гелген. Шолайлыкъда бары да яшавлукъ этеген ва охутув юрюлеген ерлерде ва межитлерде газ булан, ток булан ишлетилеген исси этеген алатлар къолланмагъа башлагъан. Амма бары да идаралар отдан сакъланыв ишлени герекли даражада юрютмей. Жаваплы адамланы гъайсызлыгъындан от тюшювлер, оьзге бузулувлар бола. Ондан къайры, газ, ток, учун гъакъ узакъ тёлемейген гезиклер де ёлугъа. Аявлу дин къардашларым, сизге тилеймен йылны шу вакътисинде айрокъда агъамиятлы болугъуз. Этеген ишибиз жамиятгъа яхшылыкълар гелтирер ва исламны яйылува ва чечекленивюне гелтирер деп умут этебиз.

Дагъыстанда муталимлеге ва межитлеге мадарлы адамлар кёмек этеген мердеш алдан берли гелген. Шо саялы Аллагъутаала оланы кёп къадарда шабагъатласын. Газ, ток учун харж жыгъан къуллукъланы ёлбашчылары, сиз бу иште бизге бираз рагъмулу янашагъыз, хыйлы тынч болур эди. Межитлер - Аллагъны Уйлери, имамлар буса - онда къуллукъ этегенлер. Гъар иманлы адам Аллагъ учун яхшы иш этмеге оьзю учун борч гёре. Пайгъаммарны * гъадисинде айтылагъан кюйде, садагъа гелеген балагъны алдын ала. Бу масъалада сизин кёмегииз Аллагъгъа багъып элтеген абатлардан болур.

Къудратлы Аллагъ яхшы ишлер этмеге барыбызгъа да кёмек этсин. Амин!

Сизге гъюрмет булан,
 Дагъыстанны муфтиси
 Агъмат-гъажи АБДУЛАЕВ

НОМЕРДЕ:

2 ЯНГЫЛЫКЪЛАР
 Китадагъы бусурманлар

4 КЪЫЛЫКЪ
 Жагъилликни къыйматлагъыз!

5 СУПУ ХАБАРЛАР
 Герти тазалыкны гъакъында

6 БИЛМЕГЕ ЯХШЫ
 Истихар

7 КЪЫЛЫКЪ
 Бусурман агълю

ИСЛАМ БАЙРАМЛАР

Къурбан байрам

БАЙРАМ ГЕЧЕ

Шо гече этме тюшеген затлар бар. Ахшамдан башлап такбир охума ярай: межитде, уйде, къырда-къайда охуса да. Къычырып охуса дагъы да яхшы. Такбир байрам намазны алдында

тамамлана. Шо такбирге "мурсал" деп айтыла, ол намазгъа къошулмай. Экинчи такбирге "мукъаййад" деп айтыла, о намазлагъа тийдириле. "Мукъаййад" такбир Къурбандан сонг охула. ▶ 3

ЯНГЫЛЫКЪ

Чиркей юртадагъы мажлис

Артадагъы нече йылны узагъында Дагъыстанда гъар айны биринчи сонгугюнюнде алимлини мажлиси оьтгериле. Бусурманланы яшавунда бу жыйынланы уллу маънасы бар. Бу мажлислер дин къардашлагъа бир-бири булан ёлукмагъа, алимлини ваъзаларына тынгламагъа ва соравлагъа жаваплар алмагъа имканлыкъ бере. Булай ёлугъуларда республикабызны ер-еринден хыйлы халкъ жыйыла. ▶ 1

Китайдагы бусурманлар

Ислам дини Китайда Осман халифа гъакимлик сюреген девюрде арагъа чыкъган. Чанджоу шагъарны гюнчыгъыш ягъасында бугюнлеге ерли бир къабур сакъланган. Ерли бусурманлар айтаган кюйде, шо - Магъаммат пайхаммарны Абу Вакас деген асгъабасы артда сыйынган ер.

Денгиз ёл булан байлавлу сатыв-алыв аралыкъланы генгешивюню яхшылыгъындан бусурман сатывчулар купецлер денгизягъа бойларда орунлаша. Оланы ерли халкъ булангъы къатнав аралыкъларыны натижасында китаиланы арасында ислам динни къабул этгенлери арагъа чыкъма башлай. Буса да, Китайда бусурман бирлигини амалгъа геливюню аслу далиллеринден бириси XIII асруда монголаны бу улькеге гючден гиривю гъисаплана. Бусурманланы Бухара ва Самарканд шагъарларын талагъандан сонг, Чингисханни ва ону варислрини армиялары Китайгъа тербене. Олар, оьзлер булан бирге мунда усталаны, олай да Монгол байланы къуллукъларын кютсюн учун къуллагъа айланган къатын-къызланы ва яшланы алып гелген. Шо къул-къаравашлар, оьзлени бусурман динин сакълап ва яйып, гертти къоччакълыкъ гёрсетген.

Ислам дини Китайда бары да динлеге чыдамлы янашаган Мин тухуму гъаким-

лик сюреген йылларда яхшы оьсген. Шо девюрде Орта Азия дан ислам дин ваъзачылар ва алиллер гелме болган. Узакъ къалмай Наннин шагъар - Мин тухуму биринчи тахшагъары -- ислам дин охувну аслу центры деген атны алган.

Китайны бусурман бирлиги 10 группагъа бёлуне олагъа хуэйлер, уйгурлар, къазахлар, къургъызлар, узбеклер, татарлар, саларлар, баонлар, донсиньлер ва тажиклер гире. Шо группаны лап кеп санавлусу - хуэйлер. Оланы вакиллери Китайны къайсы мююшюнде де къаршы бола.

1990-нчы йылгъа гъисап алывлугъа гёре, бу группаны умуми санаву 8.602978 адам болган. Уйгурлар болма ярай деп гъисап этилеген йимик, лап белгили милли группа - уьлкени Темиркъазыкъ-Гюнбатыш боюндагы Синьцзян вилаятны миналы халкъы гъисаплана. Китаилы бусурманланы кёбюсю гъаналы мазгъапны юртеген сюнетлер Китайда кеп къадарда супулар бар. Бир тайпалар гъисап этеген кюйде, коммунист къурумну йылларында китаилы бусурманлагъа оьзлени динин сакълама кёмек этген аслу чара-супучулукъ.

Цин тухуму гъакимлик сюреген йылларда (1644-1911 йй) китаилы бусурманланы паракхатлыкъдагы яшаву бютюнлей алышына. Шо йылларда олагъа оьзлени харлысызлыкъ учун ябушма тюше кеп къадарда баш гёттеривлер бола, натижада минглер булангъы бусурманлар оьле.

1949-нчу йыл Китайда гъакимликке коммунистлер гелгенде, къайтара вагыши кюйдеги туснакъ этивлер башлана. Буса да, Мао оьлген сонг, къурум белгили кюйде йымышай. Шогъар гёре, янги межжитлер, мадрасалар къурула, эсгилери ярашдырыла. Бусагъатгы вакътиде Китайда 20 миллиондан да артыкъ бусурман яшай.

Чиркей юртдагы мажлис

1

Буйнакск райондагы Чиркей юртда оьтгерилген мажлис да шолай ёлугъувланы бирисинден болган. Бу жыйында Чиркейли шайых Сайит-афанди, Инхелолу Мугъаммат-афанди ва Къакъамагъили Абдулвагъит-афанди ортакъчылыкъ этди. Мажлисде отракъчылыкъ этгенлени арасында Дагъыстанны муфтиси Агъмат-гъажи Абдулаев, Магъачкъала шагъарны баш жума межитини имамы Магъамматрасул-гъажи Саадиев, Буйнакск шагъарны имамы Абдулкарим-гъажи Магъамматов, "Нур-ул Ислам" деген газетни редактору Магъаммат-гъажи Гъажиев, алиллер Магъаммат-гъажи Абдулгафуров, Али-гъажи Сайитгъусейнов болган. Мажлисни Чиркей юртну имамы Абдурагъман-гъажи Омаров юрютю.

Алиллени насигъатлары тынглавчуланы агъамиятын тартды. Шолайлыкъда, тойлар, яшны тувуу, гъаждан къайтыв ва башгъа белгили агъвалатлар кёбюсю гезиклерде шариатгъа гёре этилмей деп айтылды. Къатын алывну масъаласы да арагъа чыкъды. Къатынланы сакълап болмайган гишиге оланы бирден кеп алмагъа да тюшмейгени гъакъында белгиленди. Бу арада къызланы къачыраган гезиклер де кеп болуп барагъаны айтылды. Шону буса динибиз тюбюкъарадан гери ура. Ерли имамар бу масъалагъа айры тергев берсе яхшы болур, деп айтылды.

Алиллер къурдашылыкъны масъаласын да гёттерди ва гертти къурдаш ювукъ адамына терс ёлгъа тюшме къоймас деди. Яхшы адам деп санала, ону гёргенде Аллагъутааланы

эсге ала буса, деп айтылды.

Муфтибиз Агъмат-гъажи Абдулаев межитлени имамларына намаз къылагъан ерлени тазалыкъда сакълама гереки гъакъында айрыча айтды. Неге тююл, ислам дин уйретеген кюйде, тазалыкъ ойларда ва ишлерде йимик, яшайган ва ишлейген ерлерибизде де болмагъа герек. Агъмат-гъажи ислам илмугъа да агъамият берди ва ислам охув ожакъланы ёлбашчыларын янгылышлардан къачмакъ учун заманда бир тергевлер эте турмагъа чакъырды. Муфти ислам охув ожакъларда берилеген билим оьр даражада болмагъа гереки ва шону уьстюнде кеп ишлемеге тюшегенни ва оьзюню янындан Дагъыстан ругъани идара бары да болагъан кёмегин этмеге гъазирни айтды.

"Нур-ул Ислам" деген газетни редактору Магъаммат-гъажи Гъажиев сыйлы Къуръанны муъжизатларыны гъакъында къужурлу хабарлады.

Мажлисни ахырында чыгып сёйлеген Сайит-афанди шайых бу гъалиги четим заманларда инсангъа янгыз къатты иман кёмек этмеге болагъанны гъакъында айтды. Яхшы ишлер этегенде, шо саялы бизге шабагъат болурму болмасмы деп ойлашмай, янгыз Аллагъ учун шоланы этмеге деп негет тутмагъа тарыкъ. Озокъда, Къудратлы Аллагъ гъар ким учун ибадатына гёре шабагъат берир, амма биз, ону къуллары, шабагъат учун тююл, Огъар таби учун, Ону буйрукъларын кютегеник учун ибадат этмеге герекибиз.

Оьзюню сёйлевюнден сонг абурлу шайых жыйылганланы кеп-кеп сорауларына жавап берди.

Аэропортлар борчлу эте

Американ аэропортларда хиджабланы, кипаланы ва ковбой шляпаланы чечме борчлу эте. Ричмонд деген американ шагъарда яшайган ва муниципалитетдеги китапханада ишлейген Зейнаб Насер гъисап этеген кюйде, динни гёрсетивлерин юртеген бары да бусурманлар аэропортларда къошум тергевлерден оьте, шо буса адамны хорлайган, кепине тиеген иш.

Самолётгъа мингинче тергевден оьте туруп, Зейнаб хиджабын чечме борчлу бола. Шондан сонг буса аэропортну къуллукъчулары ону башыны ер-ерине тийип къарама урунган. "Башлап олар! "Сиз оьзюгюзню явлугъугъуну тюбюнде бир затны да яшырмайгангъа тюшюнемек учун, чёкюч булан астаракъ

башыгъызгъа къагъажакъбыз дедилер", -- деп къазаплана ол.

"Мен англамайман, олар мен башымда нени буса да бир затны яшырган деген пикругъа къайдан гелген, -- деп хабарлагъан о тиштайпа NBC телеканалгъа берген баянлыкъында. - Мен темир излейген ерден паракхатыма оьтдюм, тергемек учун оьзюню багажымны бердим, тек, аэропортну къуллукъчуларыны пикрусунга гёре, шолар азлыкъ этген. "Мен бек багъыйсыз гъалда эдим, неге тююл, айланагъанланы барысы да магъа къарай эди", -- деп де къошган Зейнаб Насер.

Зейнаб Насер бары халкъны алдында тергевден оьтмекни гери ургъанда аманылыкъны къуллукъчулары, гъар ёлавчу башындагы затланы, суйсе о

явлыкъ болсун, суйсе жугъут кипа яда ковбой шляпа - чечме борчлу деген янги правилогъа къорчоленип, огъар хиджабын чечме таклиф этген. Зейнаб шону учун оьзюне онгача уй гёрсетмекни ва шо уйге оьзон оздурмакъ учун аманылыкъны къуллукъчуларындан тиштайпаны гёрсетмекни талап этген.

Бусурман тиштайпаны талаплары кютюлген, аэропортну администрациясы буса шо гъалгъа булай англатыв бере: "Тюз... бизде гъали де шо иште кеп тетиклер бар... Буса да, биз самолётгъа мингинче алдын тергевден оьтегенде, башына байлагъан, гийген затларын чечме суймейген адамлар булангъы разисизлик - тюртюшювлерден къутулмакъ учун, бары да назик башгъалыкъланы гъисапгъа алма къаст этебиз".

14

Къурбан байрам

"Мукъайяд" такбир де байрам гече башлана ва "ташрикълени" ахырынчы гечесини эртенинде бите. "Ташрикълени гюнлери Зульхиджа айны 11, 12, 13-нчю гюнлери гьисаплана. Шо гюнлер гьар борч намазны, сюннет ва оьзге намазланы артында такбир охула. Имам Назави яза: "Бир-бир ерлерде такбир Арафа гюн эртен намаздан сонг башлана ва "ташрикълени" ахырынчы гюнюнде тюшден сонг бите".

Аллагу акбар! Аллагу акбар! Аллагу акбар! Ла илагъа илла лагу валлагу акбар Аллагу акбар ва лиллагъиль гьамд. Аллагу акбар кабиран валь гьамду лиллагъи касиран ва субгъана лагъи букратан ва асиян. Ла илагъа илла лагу ва ла наьбуду илла ийягъумухлисина лагу ддина ва лав каригъаль кафирун. Ла иллагу илла лагу вагъдагу садакъа вагъдагу ва насара вабдагу ва ваьзамал ахзаба вагъдагу. Ла иллагу илла лагу валлагу акбар!

Шолай да Къурбан охуса, дуа ва оьзгелерин этсе яхшы. Аллагъны элчиси айтган: "Къурбан гечени Аллагъга къуллукъ эте туруп, юхламай йиберген адам, оьзгелер къыйынлыкъларга тарыйгъанда, къыйналмас".

Шо гече Есибиз оьзюню къулларыны тилеклерин къабул этер. Сав гече юхламай туруп болмайган адам ярты гече, шо да къыйын буса гечени уьч пай этгенде бирисин сама къуллукъ этип йиберсин. Шо да бажарылмай буса, гечеге ва эртенге жамият намазлага сама барсын, шогъар да савгъат бар дей ибну Аббас. Байрам гюн уьягълюдегилер барысы да киринип-чайынып тазаланса зувап болур.

БАЙРАМ НАМАЗ

Байрам намаз къылмакъ сюннетдир. Пайхаммар ﷺ шолай этген, бизге де ондан уьлгю алма тюше.

Абу Гъанифаны мазгъабына гьере (Аллагъ рази болгъур) жума намаз къылмагъа борчу адам да байрам намазны къылмагъа тюше. Намазны вакътиси гюн чыгып, 10-20 минутлардан башлана ва тюшге ерли узатыла. Намаз жамият булан бирге межитде къылына, межитге бармагъа бажарылмай буса уьюнде уьягълюсю булан къылса да яратыла.

Байрам намазны нечик къылагъанни билмейген

адам байрам намаз къылмакъ учун негет этип, эки ракаатлы сюннет намаз йимик къылсын. Шолай имканлыкъларда бир керен бола. Шо саялы заманы негъакъ йибермей, йиберсе къалган намаз гьисапда телеп къылсын. Шо ёлавчулага да гьрсетиле, Салатуль - ид намазны къылыв: башында Аллагу акбар деп айтган сонг къолларын къулакъларына ерли гьтерип, кькрегини уьстюне салып байлама герек.

Негет булай этиле: "Мен негет этемен эки ракаат "Идул-Къурбан" байрам-сюннет намаз къылмагъа Аллагу акбар". Ондан сонг билегенлер "ваджагътуну" охусун, сонг биринчи ракаатда 7 керен Аллагу акбар десин, экинчи ракаатда 5 керен айт-

сын. Гьар гезик Аллагу акбардан сонг: **"Субгъаналлагъи валь гьамду лиллагъи ва лагу акбар"** деп айтыла. Ахырынчы такбирден сонг субгъаналлагъи айтмай, биринчи ракаатда да, экинчи ракаатда да айта. Ахырынчы такбирден сонг аьзузуну айтып, сонг Альгъам сураны охуй, Альгъамдан сонг биринчи ракаатда "Къаф" сура, экинчи ракаатдан сонг "Икътараба" сура гьрсетиле. Шо сураланы билмейген адам "Саббигъисма" ва "Гъал атака" сураланы, шоланы да билмейген, билегенин охусун.

КЪУРБАН СОЯГЪАН КЪАЙДА

Къурбанда къурбан соювну гъакъында булай айтыла: "Намаз къылыгъыз ва сизин Яратгъаныгъыз учун къурбан союгуз, Ону разилигин алмакъ учун". Оьзге сыйлы аятда; **"Къурбан учун союлган**

гъайванни эти Аллагъ учун гъажатлы тюгюл, сизин Аллагъдан кьоркъагъаныгъыз агъамиятлы", демек, Аллагъдан кьоркъагъанни къурбанын Аллагъ къабул этер". Аллагу таала Ибрагъим пайхаммарны ва уланы Исмайылны сынамакъ муратда Ибрагъимге биргине бир уланын къурбан этмеге буюргъан. Ол да Яратгъаныбызны кьп сюегенлигинден ва герти кюйде Аллагъдан кьоркъагъаны саялы шолай этмеге, гъазир болган. Уланы Исмайыл да шогъар кьаршылыкълар этмеген, Аллагъ буюргъан затны этмеге герек деген. Ойлашып къараса, атасы да, уланы да саялы шо нечик уллу сынав болган!

Къурбанни маънасы: пакъырлагъа, языкъларга кьемек

союв "суннатул-муаккад", демек, уллу сюннет гьисап этиле. Имканлыгъы бар адам шо сюннетни кютмеге тарыкъ. Бир тайпа имамлар Къурбан соймакъны борч гьисаплай. Айрокъда назру этген буса (борч). Шолай союлган гъайванни этин садагъага бергенлер тюгюл ашамагъа яратылмай. Терисин де, юнюн де пакъырлагъа бермеге тарыкъ.

Гъакъылбалыкъ болган сонг бусурман адамга Къурбан соймакъ сюннет этиле, шогъар гючу чата буса, ону бир пайы уьягълюдегилер учун пайдаландырыла. Уьягълюдегилени гьарисини атындан Къурбан соймакъ сюннетдир, тек биревге де ярай.

Соймакъ учун тюе, къаратувар, маллар гьрсетиле, сыйыргъа яда экчиге эки йыл, малга бир йыл (ярым йыл битип, тишлери тюшгенлери де яратыла).

Къурбан союлма онгарагъан гъайванлар арыкъ, акъсакъ, сокъур, аврувлу болма ярамай, къулагъыны бир гесеге ёкъ буса да ярамай, тек гесилип, юлкьунмагъан буса яратыла: Абу Гъанифа иманы ва имам Маликни мазгъабларына гьере малыни къулагъыны уьч пай этгенде бир пайы ёкъ буса да ярар. Шолай да къулакълары тешилген, мююзлери ёкълары, гьарзи салынгъанлары яратыла, къутургъаны, къычыву бары ярамай. Къурбан соймагъа лап яхшысы тюе гьисаплана, сонг къара тувар, ондан сонг маллар, тюени етти пай этгенде бирисинден, кьой яхшы, эчкиден эсе кьой къолай. Малланы арасында уллу кьаркъаралы, уллу мююзлю акъ кьойну сайласа яхшы.

НЕГЕТ

Къурбан соягъанда негетни шулай этмеге тюше: "Мен оьзюмден сюннет болган Къурбан соймагъа негет этемен (яда мени вакил этген пелен адамны атындан) Аллагъ учун, Аллагъ акбар!", Ким буса да назру (тапшурув) этген буса, негетни шулай эте: "Мен магъа тапшурулган (пелен адамны атындан) сюннет болган Къурбан соймагъа негет этемен Аллагъ учун, Аллагу акбар!"

Къурбан оьзюню кьолу булан союлагъанда негетни шо вакътиде этмеге тарыкъ, башгъа адам соя буса да шо ерде болмакъ яхшы. Бизин Пайхаммар ﷺ оьзюню кызы

Фатимагъа (Аллагъ рази болгъур), булай айтган: "Сагъа Къурбан союлагъанда янында тур". "Союлагъан гъайванни биринчи тамчы къаны ерге тюшгендокъ, алда этилген бары да гюнагъларындан гечилер". (Гъадисни Гъаким етишдирген).

Къурбан соймагъа биревге тапшурулган буса, негет этмеге де огъар тапшурмагъа ярай. Мал буса янгыз биревден союла. Къурбан сав адамны атындан союла буса ону разилиги болмагъа герек, шолай болмаса къурбан къабул болмай.

Оьлген адамдан, ону васияты ёкъ буса, къурбан соймагъа ярамай. Шогъар ихтияр береген алимлери бар.

КЪУРБАН

Союлагъан гъайванни да, ону соягъан адамны да башлары Къыблагъа бакъмакъ сюннетдир.

Ишге гиришгинче "Бисмиллягъи ррагъмани ррагъим" деп сонг **"Аллагъумма салли ъала Мугъаммадин ва ъала али Мугъаммадин ва саллим"** деп айтма, ондан сонг уьч керен "Аллагу акбар" деген сонг шулай дуа этиле: **"Аллагъумма гъаза ва илайка фатакълаббаль минни"**. Бичакъны бек итти этмеге тюше. Гъайванни ерден сойрмей арив алып гелмеге тарыкъ. Бичакъны гъайванга гьрсетмей, ону инжитмей, тез-тез соймагъа тарыкъ. Оьзге гъайванлар соягъанни гьрмесин.

Къурбан соймагъа гюн къылычны бийиклигине гьтерилген сонг башлана. Шо гюннеши сари тюсю агъарган вакъти бола. Шо вакътиден башлап, ондан сонггу уьч де гюн къурбан соймагъа ярай. Шону вакътиси ахырынчы гюн ахшам бите.

КЪУРБАНГЪА СОЮЛГЪАН ЭТНИ НЕ ЭТМЕ ТЮШЕ?

Союлган гъайванни этини уьчден бир пайын мисгинлеге берсе, бир пайын оьзюне кьойса, уьчюнчю пайын уьлешсе макътала. Языкълар тюгюл адамга садагъага берген этни сатмакъ гьарам, ярлы адамга сатмагъа яратыла. Шо этден аш да этип, къонакълар чакъырмагъа ярай. Терисин ва юнюн пакъырлагъа бермеге тюше яда намазлыкълар гьисапда къолламагъа ярай, сатмакъ гьарам гьисап этиле.

Аллагъ кьемек этсин! Амин!

Къурамугъаммат
РАМАЗАНОВ

УЗАКЪ ОБМЮР ЯШАМА ВА РЫЗКЪЫ СЮЕГЕН ГИШИ АТА-АНАГЪА АБУР ВА ЯХШЫЛЫКЪЛАР ЭТСИН

ГЪАДИС

КЪЫЛЫКЪ

Жагъилликни къыйматлагъыз!

Кимни башланыву ярыкъ буса, ону ахыры да ярыкъ болур

Жагъиллик - о Къудратны Еси Аллагъутаала адамны болгъан чакъы кѣп сынагъан чагъы. Жагъиллик - о адамны гючю ва къуваты, навсыны гъасиретлик-гъаваслыгъы ва иштагъы кѣп ва дюньяны бары да гѣзелликлери адамны тергевион озьюне тартагъан чагъы.

Налат болгъур шайтан, шоланы барысындан да пайдаланып, озьюп гелеген яш наслуну Аллагъы ёлундан тайышдырмакъ ва озьюн ягъына тартмакъ учун бек къаст эте. Шайтанны намартлыгъын ва пышдырыкъларын билмейген хыйлы жагъиллик, ону артына тюшюп, гѣрсетивю булан юрюй. Шогъар гѣре, юртларда, шагъарларда - бары да ерлерде жагъилликни кѣбюсю, шайтан айтгъанны этип, озьлени алтындан, бриллиантдан да къыйматлы жагъиллигин къайдагъы пасат кинолагъа, наркотиклер яйылагъан дискотекалагъа, ярты-ялангъач кюйде сагънагъа чыгъагъан артистлени концертлерине, ички ичилеген ресторанлагъа, кафелеге, биябур сауналагъа барып, пуч эте. Жагъилликни кѣбюсю олай да бары якъдан: низамы, опурагъы, яшав мердешлери булан ислам-динни душманларына ошама къаст эте. Къуран ва гъадислер айтагъан кюйде, санларын ябып гийинеген, межитлеге барып, жамият булан бирче намаз къылагъан, шариат токъташдырагъан нормаларда юрюйген жагъиллик кѣп аз.

Аявлу къардашлар, Аллагъы буйругъуна гѣре юрюмекде гъеч яман зат ёкъ, шайтанны буйругъуна гѣре юрюмекден де гъеч яхшылыкъ ёкъ. Къудратны Еси Аллагъутаала бизге Сыйлы Къуранда: **"Гъакъ герти кюйде, шайтан - о сизин душманыгъыз, огъар къаршы ябушугъуз!"** - деп васият эте (35-нчи сурат, 6-нчы аят). Адамланы кѣбюсю буса, шайтанны озьлеге къурдаш этген ва о айтагъанны этип юрюй.

Къудратны Еси Аллагъутаала бизге бир васият эте ва ону кюте, шайтан буса ялгъан васият эте ва ону буза. О адамланы, жагъиннем агълю болсун учун, жагъаннемге чакъыра.

Орде эсгерилген гъадисден Къудратны Еси Аллагъутаала булай айта: **"О (шайтан)**

озью айтгъанны этип юрюйгенлени жагъаннем агълю болма чакъыра".

Аявлу къардашлар, бир-бир жагъил адамлар, уьстденсув ойлашагъан, биз этме сюеген бары да затланы этме Аллагъ неге къоймай, неге Аллагъ бизге бары затгъа къадагъа сала деп ойлаша. Биринчилей, шоллай ойлашагъанлар ата-анасы озьлеге даим орамда ойнап турма изну бермейген, озьлеге не сюйсе этме къоймайгъан, тек охума, пайдалы иш булан машгъул болма борчлу этеген яшлагъа ошай. Ата-анасы яшларын тарбиялай, аш бере, гийиндире, аврус, дарман берип, сав эте. Шоллукъда ата-анасы озьлени гъайын этегенни бары да яшлар англамай, шону англамакъ учун авара болма да соймей ва озьлер сюйген затланы эте. Бир-бир яшлар озьлени авамлыгъындан гъайын этеген ата-анасын гѣрюп ярамайгъан болма башлай. Озьюп эсли болгъанда, башына гъакъыл гелгенде, олар ата-анасы озьлени гъайын эте болгъанны ва озьлерден эсе артыкъ яхшылыкъ ёрагъанны англама башлай. Къудратны Еси Аллагъутаала бизге ата-анабыздан озьюбюзден де артыкъ рагъмулу.

Къудратны Еси Аллагъутаала шоссаягъат ва арадан заман гетип бизге яда уьягълюбюзге, яда савлай жамиятгъа зарал гелтирмейген бир затны да гери урмагъан. Олай да, Аллагъ бизге пайда гелтирмейген затланы этмекни борчун салмагъан. Къудратны Еси Аллагъутаала бизге не затны кадагъа эте буса да, не затны борч этип сала буса да, шолар бизин учун яхшылыкъдыр, рагъмудур.

Экинчилей, Къудратны Еси Аллагъутаала бары да затны яратгъан, Ол бизин де яратгъан. Ол бизин Есибиз, биз буса Ону къулларыбыз. Ол бары да яхшылыкъланы ярата ва шоланы бизге савгъат эте. Биз де шо яхшылыкълардан пайдаланабыз ва Ол

бизин сакълайгъанлардан гъисапланабыз. Эгер бизге не этме сюе бусакъ изну берилсе, бизин нечик сынажакъ, бу дюньядагъы бизин яшавубузчу - бизин учун сынав. Биз Ону буйрукълары булан юрюмей бусакъ, Ону сюебиз деп нечик токъташдырма бола-

тюшеген яхшы, рагъмулу ишлени, къарт болгъанда этербиз деп, сонгъа къоймагъыз! Къарт болгъанда этилеген къуллукъ, къылынагъан сужда къарт бола, жагъил заманда этилегенлери буса, жагъил бола. Сабий заманындан тутуп алынагъан тарбия, ташны

жагъиллигин яхшы ишлер этип оьтгерген тамазаланы арасындан шогъар гѣкюнгенлени табып да болмажакъсыз.

Сав дюньягъа белгили вали Абдул-Къадыр ас-сафалы озьюню "Сильку-ль-айн" деген китабында шиъру къайда да булай яза: **"Арты булан кѣп яхшылыкъ гелеген авурлукъдан зарал ёкъ, арты булан къыйынлыкълар басгъан леззет-завхдан пайда ёкъ".**

Аявлу къардашлар, бу дюньяда яхшылыкъ булан яманлыкъ, леззет булан азатлыкъ, шатлыкъ булан пашманлыкъ, насип булан къайгъы, тынчлыкъ булан авурлукъ, савлукъ булан аврув, яшав булан оьлюм, яшлыкъ булан къартлыкъ, байлыкъ булан ярлыкъ, кюлюк булан йылав, билим булан авамлыкъ, исбайлыкъ булан эршилик, абур булан хорлукъ, гъакимлик булан къулчулукъ, кеп чегив булан ялкъыв, сююв булан оьчлюк ва шоллай башгъалары бир-бирин алышдыра юрюй. Рагъмулукъ, яхшылыкъ, шатлыкъ, насип, леззет, савлукъ, яшав, жагъиллик, билим, байлыкъ, исбайлыкъ, абур, гъакимлик, кеп чегив, сююв женнетде болур; ачув, азап, пашманлыкъ, къайгъы, къыйынлыкълар, аврувлар, оьлюм, къартлыкъ, йылав, авамлыкъ, ярлыкъ, эршилик, хорлав, къулчулукъ, ялкъыв, оьчлюк жагъаннемде болур.

биз? Шо Огъар таби болув боламы дагъы? Олай да Ону къулларыбыз деп нечик токъташдырма болабыз?

Аллагъы ёлунда юрювню маънасы янгъыз о дюньяны даимлик насиби тююл, бу дюньяны насиби де дюр. Аллагъы ёлун къююп, яшавун инкар этип терс ёлда оьтгергенлени озьмюрю нечик битегенни билмейбизми дагъы? Аявлу къардашлар ва къызардашлар, айрокъда жагъил уланлар ва къызлар!

Аллагъутаала бизге яхшы ашамакъны, яхшы гийинмекни, яхшы ял алмакъны, яшавдан къуванмакъны, бу дюньяны леззетлерине талпынмакъны къадагъа этмей.

Бу дюньяны адамланы кѣбюсю, айрокъда яшѣрюмлер талпынагъан байлыкълары, леззетлери ва йыбанчлары алдатгъыч гѣрюнюшлеге ошай, демек, сувсапда янагъан адамгъа йыракъдан къарагъанда сув болуп гѣрюнеген зат, ювукъ болгъанда бир зат да ёкъ йимик.

Аявлу къардашлар, этме

уьстюнде къазып этилген оюнлар йимик, къарт болгъанда алынагъан билимлер буса, сувну уьстюнде этилеген язывлар йимик. Ондан къай-

"Арты булан кѣп яхшылыкъ гелеген авурлукъдан зарал ёкъ, арты булан къыйынлыкълар басгъан леззет-завхдан пайда ёкъ"

ры да, кѣплер къарт болгъунча яшама да яшамай. Айланагъа къарачыгъыз, къартларыбыз кѣпмю? Тувгъан ва оьлген йыллары язылгъан сынташлагъа къарачыгъыз, шо заман сиз адамланы кѣбюсю къарт болгъунча оьлегенни гѣрежекисиз. Шогъар гѣре де, Аллагъгъа къуллукъ этивню къарт чагъына къоймакъ - гъакъылы иш тююл.

Аявлу къардашлар, булай гъалгъа тергев этигиз: жагъил заманында терс иш этгени булан рази тамазаланы тапмагъа болурмусуз? Озьюню

Гъадисде айтылагъан кюйде, жагъаннемге тюшгенлеге бары да якъдан оьлюм къоба, женнетге тюшгенлеге буса, яхшылыкълар бола. Шоллай болгъанда, озьюгюз ойлашып къарагъыз, гъакъылы бар адам женнетни даимлик яшылыкъларын дюньяны заманлыкъ леззетлерине ва жагъаннемни даимлик азапларына алышдырармы?

Сонг да, аявлу къардашлар, бусурман дин алимлери язагъан кюйде, жагъиллик авлиялыкъны бир бутагъы гъисаплана. Ата-аналар буса, шо

авлиялыкъ оьзлени авлетлерине тиймесин учун къаст этме герек. Шону учун бизин дин ата-аналаны оьзлени авлетлерин етти йыллыкъ чагъындан тутуп имангъа уйретмекни борчлу эте. Демек, авлетлерин ислам этикагъа, намаз къылма, ораза тутма уйренме герек. Тюзю, шолар яшлагъа борч этилип салырмагъан. Амма яшларына шолар ислам тарбия бермеген бары да ата-аналардан къыяматгюн Аллагъутаала къатты кюйде соражакъ. Гъатта ата-аналары оьзлени яшларын тийишли ислам дин билимлеге уйретмеген буса да, он беш йыллыкъ чагъына етишгенде, оьзлер ислам дин билимлеге ес болма ва шогъар гёре юрюме борчлу. Он беш йыллыкъ чагъына етишгенде, сайки, ата-аналары оьзлени уйретмеген деген ёрукъдагы билдиривлери къабул этилмей.

Аявлу къардашлар, гъакъыл, билим, насип, тюз ёл - бары да шу ниъматланы адамлар, къартлыкъ гелгинче, гичи заманындан тутуп ес болма герек. Бизин Пайхаммарларыбызны, эвлияларыбызны, иманларыбызны, алимлирибизни кёбюсю шолар яш заманында ес болгъан. Бизин Пайхаммар, лап сабий заманындан тутуп, таза сакълангъан, адилли, рагъмулу, къылыкълы яш болгъан. Оьзюне 40 йыл болагъанда, огъар пайхаммарлыкъ савгъат этилген. Иса пайхаммар оьзюне 33 йыл болагъанда Кёклеге алынгъан. Уьмметни гъакъыл денгизи гъисапда къабул этилген, Къуранни маънасын англатывну яхшы билеген Ибну Аббас оьзюне 13 йыл болгъунча бары да билимлени Пайхаммарларыбыздан алгъан. Али-асгъа сегиз йыллыкъ чагъында ислам динни къабул этген ва шондан берли даим Пайхаммарны янында тургъан. Пайхаммарны гъадислерин лап кёп оьлчевде бизин уьмметге етишдирип етти адамны бириси, гъатта Пайхаммарны маслакдашларыны арасында да лап уллу алимлерден гъисаплангъан Абдулагъгъа (Умар-асгъабны уланы) Расуллагъа оьлгенде 24 йыл бола болгъан. Пайхаммар Византия империяны асгерлерине къаршы ябушагъан къазаватда ортакъчылыкъ этеген оьзюню асгерлерине ёлбашчы этип йиберген Зайдун бин Исмайылгъа 20 йыл да битмеген болгъан. Тиштайпалардан адамлагъа лап кёп пайда гелтирген ва халкъны арасында билимлени яйгъан Пайхаммарны кёп сюеген къатыны Айшатгъа Пай-

хаммар оьлгенде 18 йыл тюгюл болмай болгъан. Гертти алимлени ва имамланы кёбюсю оьзлеге он йыл да битгинче Къуранни гёнгюлден уйренген. Ибну-ль-Уянат ва Ибну-ль-Гъажиб эр санына гиргинче белгили алимлер бола. Бу ёрукъдагы мисалланы кёп гелтирме бола. Ибну Аббас: "Аллагъ оьзюню къулларына жагъыл заманында тюгюл эсе, билим бермей, бары да яхшылыкълар жагъилликде топлаша", -- деп айтгъан. Оьзюне 40 йыл битген сонг да эс тапмайгъан адам ол адашгъан ва талайсыз адамдыр. Китапларда шолар язылгъан. Имам Къазали язагъан кюйде, адам къарт бола туруп, авамны авмлыгы арта. Ким жагъил заманында авлия болгъан буса, йыллар гете туруп, ону авлиялыкы да арта. Сав дюньягъа белгили супу, терен гъакъыллы Тажудин Атаиллагъ оьзюню "Терен гъакъылны китабы" деген китабында: "Кимни башланыву ярыкъ буса, ону ахыры да ярыкъ болур" деп айтгъан.

Озокъда, яхшылыкыны ёлуна къарт чагъында тюшгенлер де бар. Тек олай гъал кёп сийрек бола. Кёп сийрек болагъан зат буса болмагъандай гъис этиле ва шогъар кюрчюленип, къарар да чыгъарылмай.

Жагъилликни Аллагъны ёлунда йибермекни оьр абуруну гъакында Пайхаммарны Муслим тапшургъан гъадисинде де айтыла. Расуллагъа булай айтгъан: **"Къыяматгюн Аллагъны къанатыны тюбюнден къайры ерде салкъынлыкъ болмайгъанда, еттев шо салкъынлыкъда болажакъ. Шолар: тюзлюкню юрютген ёлбашчы, Аллагъгъа сужда къылып оьсген жагъил адам..."** Тергев этигиз, танглангъан адамланы етти журасындан Аллагъны къанатыны тюбюндеги салкъынлыкъда болажакъ. Тюзлюкню юрютген ёлбашчылардан сонг экинчи болур Аллагъгъа сужда къылып оьсген жагъиллер.

Имам Гъаким тапшургъан гъадисде де: **"Башгъа беш гъал гелгинче, беш гъал булан пайдаланыгъыз: къартлыкъ гелгинче, жагъиллик булан пайдаланыгъыз, авругъунча савлукъдан, ярлы болгъунча байлыкъдан, иш булан машгъул болгъунча бош заманыгъыз, оьлгюнче яшавдан пайдаланыгъыз"**, -- деп айтгъан.

Бары да бусурманлагъа Аллагъ рази болагъан ёлда юрюме насип болсун!

Магъачкъала шагъарны жума межитини

Герти дослукъну гъакъында

Бир гезик Омар халипа оьзюню къаласындан ягъада гезейгенде, халпарсыздан гюп болуп олтургъан адамлагъа къаршы болуп къала. Олар халипагъа оьзлер тыгъыс бирликде ва къурдашлыкъда иш гёрегени гъакъында айта.

- Сиз бир-биригизни малматагъыгъызгъа нечик янашасыз? Арагъыздан биригизни малын ва акъчасын огъар билдирмейли харжлайгъан гезиклеригиз болачы? - деп сорай халипа.

- Бизин гъарибиз янгыз оьзюникин харжлай. Бир-би-

рибизни алтыныбызны ва гюмюшюбюзюню гъакъында бир зат да билмейбиз, билме де суймейбиз, - деп жавап бере шо "бирликдеги" адамлар.

Эшитген сёзлерини гъакъ-

СУПУ ХАБАРЛАР

ында ойлашып туруп, Омар халипа:

- Сизин ишигиз яхшы тюгюл, шогъар сизин сёзлеригиз де шагъатлыкъ эте. Сизин гъайлы янашывыгъуз да, акъчагъыз да айры-айры болмасын учун, сиз оьзюгюзюню биригизни алтыныгъызны ва гюмюшюгюзюню, биригиз кёп бай болуп, башгъагъыз гийме исси опуракъгъа харлы болмайгъан кюйде яшама уйренмей туруп, сизин ювукълугъугъуз болмажакъ. Биригизде алтын да, гюмюш де кёп, башгъагъызда аз болмайгъан кюйде, сизин бары да затыгъыз тенг болма герек. Муна шо заман сиз лап гертти къурдашлар болурсуз адамланы арасында, - деген.

Герти тазалыкъны гъакъында

Уьч бусурман Византия булангъы давгъа гете ва узакъ къалмай уьчюсю де есирликке тюше ва Византия пачаны алдында токътай. Пача олагъа янгыз ислам динге арт берсе, такъсырдан къутулма болагъанын айтмакъны буюра.

Шо хабар есирлеге билдирилгенде, олар масъаланы арагъа салып ойлашалар. Оланы бириси - закончу болгъаны:

- Гюч булан алынгъан борчуну шарият тюз гъисап этмей. Мен гёземеликге ислам динге

арт береген болурман, тек юрегимден огъар аминлигимни сакъларман, шону учун магъа гюнагъ болмажакъ, - дей.

Оланы экинчиси Али асгъабаны наслусундан болгъан. Шону эсине гелтирип, ол инамлы кюйде:

- Къыяматгюн бизин уллу тухум башыбыз мени якълажакъ. Шогъар гёре, мен де рагъат кюйде ислам динге арт берме боламан, - дей.

Есирлени уьчюнчюсю буса яшавда пасатлыкъ этип юрюйген гезевчу болгъан. Ол оьзюню бусурман ёлдашларыны сёзлеринн гъакында ойлаша ва булай дей:

- Законланы бузма мени бирев де уйретмеген, мени янымны бир къардашым да

тутмажакъ. Шо саялы мен оьзюмню диниме арт бермеге болмайман ва жазагъа рази мен. Балики, мен шо ёл булан - исламдагы къаттылыгъым булан - оьзюмню ямангъа айтылгъан атымны аз буса да тюзлермен. Неге тюгюл, минг тюрлю гюнагълар булан оьмюр сюрюнче, абурлу ат булан оьлген къолай! - деп.

Иш шолар бите, олардан къайсы гъакъ гертти тазалыкъ гёрсетгенни буса, Къудратлы Аллагъ оьзю токъташдырар.

Али асгъаб намазда

Пайхаммарны кёп сюеген гиевю - сыйлы Али намаз къылма башлайгъанда, ону бир затда айырып болмай, къыяматгюн де гёз алдына гелмей болгъан.

Урушланы бирисинде сыйлы Али, аягъына сюегине ерли окъ тийип, авур яралана. Окъну шоссагъат чыгъармайлар. Башлап докътургъа гёрсетелер. Ол да: "Сагъа юхлатагъан, эсден тайдырагъан дарман бермеге герек. Янгыз шо заман окъну темир учун чыгъарма бажарылыр. Дагъы гёгесе, ону авуртагъанына

чыдама бажарылмас", - деген. Бусурманланы башчысы, сыйлы Али: "Юхлатагъан дарманда не гъажатлыкъ бар? Бираз токътагъыз, намазны заманы гелсин, мен намаз къылма башлагъанда, чыгъарыгъыз!" - деп жавап берген. Намазны заманы стише, сыйлы Али намазгъа тура. Докътур, сыйлы Алини бутун гесип, окъну башын чыгъара, ярасын байлай. Сыйлы Али намаз къылып битип, докътургъа: "Гъы, окъну чыгъардынгмы?" - деп сорай. Ол да: "Чыгъардым, сыйлы Али", -

дей. "Мен чи бир затны да гъис этмедим", - дей сыйлы Али.

Мунда тамаша болма зат екъ! Масала, Мисрини тиштайпалары, Юсупну () исбайлыгына бакъгъан гъайранлыгындан эсин тас этип, гъатта оьзлени къолларын гесегенин де гъис этмей болгъан. Демек, мунда да тамаша болма зат екъ. Къудратлы Аллагъны сюегенлер Ону алдында оьзлени де унутуп къала. Бусурман муьминлер жан мукъамда да, оьзлени алдында Азрайыл малайикни гёргенде, оьлюню акъубаларын гъис этмежек.

СЁЗ БЕРМЕК - БОРЧЛУ БОЛМАКЪ

ГЪАДИС

БИЛМЕГЕ ЯХШЫ

Яшавубузда нечик этсе яхшы экен деп ойлаша къалагъан гезиклери-биз кёп бола. Шо заманларда не этегенни билмей, нечик бола-жакъ экен деп гъалекликге тарыйбыз. Амма булай гъал, четим гезиклерде Къудратлы Аллагъдан насигъат излейген бусурманлагъа, къоркъунчлукъ тувдурмай. олар истихардан пайдалана. Истихар деген недир ва шону не пайдасы бар экенни билмеге сююп, биз белгили алим Магъди-гъажи Абидовгъа баянлыкъ бермеге тилейбиз.

Магъди-гъажи, истихар не зат экенни бары да бусурманлар билмей. Бу сёзю маънасы недир ва шо къайсы гезиклерде къоллана?

- "Истихар" деген сёзю маънасы - адам учун яхшы затны танглав, сайлав. Пайхаммар ﷺ уйретген истихар буса - оъзюнг сайламай, танглавну Къудратлы Аллагъгъа тапшурув, Ону сайлавуна ва гъукмусуна бютюнлей таби болув.

Яратгъаныбыз бизге этмеге буюргъан яда этмеге гери ургъан гезиклерде олай этейми, булай этейми деп ойлаша турмагъа гъажатлыкъ ёкъ. Амма яшавда бир-бир гезиклер бола, инсангъа Аллагъу-таала эки ёлдан бирисин сайламагъа къоя ва шо масъаланы чечивде биз Яратгъаныбыздан кёмек излеп, истихардан пайдаланабыз.

Истихарны нече тюрлю-лери бола?

- Истихарны уьч тюрлюсю бар. Магъаммат Пайхаммар ﷺ бизге уйретген истихар - бир ёрукъда къылынагъан намаз ва ондан сонг этилеген дуа. Истихарны натижасында я олай, я булай этейми деп адамны юрегине гъислер геле. Истихарны экинчи къайдасы - таза опуракълар да гийип, юхламагъа ятгъанча эки ракаатлыкъ намаз къылыв. Намаздан сонг дуа охула ва адам юхламагъа ята. Тюшюнде шо адамгъа масъаласын чечивге байлавлу белгилер гёрюнмеге бола. Истихарны уьчюнчю къайдасы - зувгъанны кёмеги булан этилегениси. Зувгъанны орнунда санап бо-

Истихар

лагъан оъзге затланы (бурчакъ, урлукъ ваш . б.) къолла-магъа да ярай.

Истихар гъар заман тюз чыгъамы деп инамлы кюйде айтмагъа болабызмы?

- Истихар даим тюз чыгъа, тек шону кютюп, биз Аллагъу-таала танглагъаны булан рази болмагъа герекни эсибизде сакъламагъа герекбиз. Ол бу дюньяны биз кеп чексин учун яратмагъан. Герти яшавну биз оьлген сонг ва къыяматгюн болгъан сонг гёрежекбиз. Истихар этеген инсан шону натижасы ону учун гележек яшавда насип гелтирежекни билмеге герек.

Бусурмангъа истихар эте турмагъа герекми? Не йимик гезиклерде шону къолласа яхшы?

- Истихар бизге, озокъда, борч туюл, шо - сюннет. Истихарны терен маънасыны гъакъында гъадислер де айта. Шоланы бирисинде булай айтыла: "Адамны авлетлерини насибинден истихар санала (Аллагъ булан гъакълашыв), сонг буса Аллагъ гёрсетген булан рази къалыв. Насипсизлик буса - инсан оъзюне берилген ёравгъа гёре юрюмейгенликде". Ондан къайры, Пайхаммар ﷺ оъзюню асгъабаларыны Къуръан охума йимик, олагъа истихар этмеге уйрете болгъаны да бизге белгили. Гъадисде булай айтыла: "Аллагъ булан гъакълашагъан адам янгылышмас".

Истихар гёрсетгенге гёре гъар заман этмеге герекми?

- Истихар гёрсетгенге гёре этмесе, шо Аллагъу-таалагъа гъюрмет этмейгенлик бола ва эдеплени къойгъанлыкъ санала. Озокъда, истихаргъа гёре этилмесе, гюнагъ саналмай, неге туюл шо шариат гёрсетген парзгъа гирмей. Амма

истихар гёрсетгенге гёре этсе, бизин учун яхшы болур.

Мисал гъисапда, Хасавюртда болгъан бир ишни гъакъында айтайым. Бирев, акъча тарыкъ болуп, танасын ярты багъасындан сата болгъан. Башгъа бирев буса, шо гъайванни алмагъа сюе, тек истихар шону алмагъа гёрсетмей. Ол дагъы да къайтарып истихар эте, шо заманда да истихар чыкъмай. Шо заман аливчу тамаша болуп, истихар да янгылыш бола дей ва оъзюне гёрсетгенге гёре этмей, тананы сатып ала. Экинчи гюн буса, тана оьлюп чыгъа. Гъайван урлангъан болуп да бола эди ва шолай башгъа затлар да болмас деп ким айтма бола?

Имам Навави булай деген: "Истихар этген гиши, юрегине ачылгъанына гёре этмеге тийишли". Ол дагъы да булай деген: "Эгер истихар этгенче адам Къудратлы Аллагъгъа таби болмагъан буса ва Ол

ны ﷺ ихтияры бар. Айры изну да герекмей, неге десе Пайхаммар ﷺ оъзю де шону этмеге асгъабаларын уйрете болгъан.

Магъди-гъажи, бир-бир бусурманлар оъзлеге истихарны абурлу адамлар, алимлер этгенни сюе.

- Аллагъу-тааланы гъукмусу истихарны ким этсе де (простой бусурман да белгили алим болсун башгъа туюл) алышынмай. Къудратлы Аллагъ чыгъарма сюйген гъукмусун алышдырмай. Башгъа биревден эсе, истихарны чыгъарма сюйген гиши шону оъзю этсе яхшы. Оъзюбюзню масъалалабызны чечивде истихар этегенде шогъар къыйналма да къыйналабыз, сонг шо масъалабыз чечилгенде сююнме де сююнбиз.

Кёплер Магъаммат Пайхаммар ﷺ оъзю истихар эте болгъанмы деп билмеге сюе яда шо артда къошулгъан янгылыкъмы?

- Артда къошулгъан деп истихаргъа айтма болмай, не-

лыкъ ёкъ. Уьстевюне, истихар этмеге бизин устазларыбыз да уйрете, шолайлыкъда оланы шогъар далиллери бар ва биз де шекленмеге герекмейбиз.

Истихарны натижасы не замангъа ерли бола? Истихар гёрсетгенни заманында этип болмаса, шону янгыртмагъа тарыкъмы?

- Истихарны натижасыны заманы юрекке тутгъан муратдан гъасил бола. Муратны тутмагъа буса бир йылгъа да, сав оьмюрге де ярай. Шо кепде истихарны янгырта турмагъа да ярай, тек герекли заман оьтген сонг.

Истихар-намазны да зувгъан булан этилеген истихарны арасында не башгъалыкълар бар?

- Эки де бу истихарны арасында бир башгъалыкъ да ёкъ. Амма зувгъан булан этилеген истихар бек онгайлы. Истихар-намаз этип турмагъа заманыбыз болмай къалмакъ бар, ондан къайры булай истихарны натижасы да шосагъат билинмей. Шо саялы

гёрсетгени булан рази къалмай буса, шолай гиши Аллагъ булан гъакълашамагъан, оъзюню напсы булан гъакълашгъан бола".

Шолайыкъда, истихар гёрсетгени булан рази къалып, шогъар гёре этмеге герекбиз.

Гъар ким де истихар этмеге боламы яда шону учун айры ихтияр алмагъа тарыкъмы?

- Истихар шариат къабул этгенге гире. Шо саялы, биз бусурманлар бусакъ, бизин учун шону этмеге Пайхаммар-

ге туюл Пайхаммар ﷺ шону этмеге оъзю уйрете болгъан. Амма биревлер зувгъан булан этилеген истихар шо заманларда болмагъан деп айтмагъа бола. "Фатхул Аллам" деген китапда шо гъакъда була айтыла: "Зувгъан булан этилеген истихарны гъакъында айтса, бир алимлер шогъар ихтияр бере, башгъалар бермей". Зувгъан булан истихар этегенде жаваплыкъны шогъар ихтияр берген алимлеге салмагъа герек, неге туюл шолайлыкъда шариатгъа къаршы-

зувгъан булан этилеген истихар бизин учун лап онгайлыдыр.

Истихарны оьтесиз артыкъ къоллап турмагъа да тюшмейгенни гъакъында айтмагъа сюемен. Ону ашайымы, муну ашайымы деп истихардан пайдаланагъанлар болгъаны да белгили. Истихар - о оюнчакъ туюл ва шондан пайда гёрмеге сюйгенде жаваплы янашма герекни эсде сакълайыкъ.

Баянлыкъны Алия МУСЛИМОВА алгъан

Россияны халкъыны оъсюю бек къоркъ-унчлу гьалгъа тарыгъаны тезден белгили эди. Тек шо гъакъда онча айтылмай эди. Амма шо масъалагъа Россияны Президенти В. В. Путин тергев бакъдыргъан сонг, адамлар шо гъакъда генг кюйде сёйлеп башлады.

Озюню пикрисуна Кремльде къулакъасылагъан белгили политтехнолог Глеб Павловский шо гъакъда этген билдирив уллу тамшалыкъ (сенсация) гьисапда къабул этилди. "Маданият" деген телеканалда сёйлей туруп, ол тувулунгъан шо четим гьалдан къутулмакъ учун, агълю къурагъанда ислам дин ёрукъгъа къорчуленме тюше, деп билдирди. Ону пикрисуна гёре, башгъа ёрукъда агълю къурув буса, оъзюне "оъз уълкесини заманлыкъ халкъына йимик" янашыв гьисапланыр. Ислам динге ян тарта деген шеклик гелмейген бу аналитик пачалыкъгъа жамиятны аврувдан къутгъармакъны ёлун таклиф эте. Тюзю, аналитиклер тезден берли эсгерген кюйде, эгер бусурманлар яшавлукъ этеген регионларда оъсюв болмаса, Россияны халкъыны санаву дагъы да чалт кемижек эди. Ислам дин шо масъаланы нечик чече? Биринчилей, ислам динде эркъатынны агълюдеги борчлары тюз белгиленген: эр - агълюню башы, о ашамлыкъ булан таъмин этивчю, аркъа таяву; къатын - ожакъны сакълавчу ва яшланы тарбиялавчу. Олар ерлерин алышдырса, шо заман байлыкъланы хатабалагъгъа гелтиреген демография (гёлемин алышдырыв) бола. Гъасили, шо гьалны уъстюнде ойлашып къараса, бары да масъалалар ислам динни нормаларындан тайышывну себебинден тувулуна. Ичкичилик, наркомания, пасатлыкъ, нукъсанлы агълю - муна бары да масъалаланы къорчюсю. Бугюн Россиядагъы демография масъала - пачалыкъны оъзюню ва халкъыны бар болувуну масъаласы. Мунда даимли гёземеллик, къалп янашывланы артгъа ташлама ва шо масъаланы чечивге биригип гиришме тюше. Неге десе, о бек къыйматлы иш. Ислам дин - о айрыча янгъыз бир адамны тюгюл, савлай жамиятны къутгъарывчу да дюр.

Бусурман агълю

Ислам дин къабул этилгичеги девюрде адамлар бир-биринден айрыча яшагъан, къардаш аралыкълары-байлавлукълары болмагъан. Бир-бири булан душманлыкъ юрютген, ювукъ адамына кёмек этивню, якълаву гери ургъан, тиштайпаланы эсик гёрген. Масъала, араплар къатын-къызлар булан базарларда сатыв этген, олар даим эргишилеге къуллукъчу болгъан. Бир-бир араплар, хорлукъдан къоркъуп, гъатта оъзлени янгы тувгъан къызъяшларын савлай гёме болгъан. Къатынгишилени ва яшланы варисликге ихтияры болмагъан. Ондан къайры да, эрлери оылген сонг, олар кёбюсю гезиклерде, олардан сонгуланы къатынлары болуп токътай болгъан.

Бир-бир Европа уълкелерде къатынгишини мал-матгъа бир ихтияры да болмагъан. Шону да олар эргишилеге таби болмакъ учун яралгъан ва ол къазангъан бир зат да болма тюшмей деп англата болгъанлар. Ислам динни геливию булан бары да зат алышына, къатынгиши мал-матгъа еслик этме, къазанывгъа, варисликге ихтияр бериле, ол агълюню толу ихтиярлы члени бола. Ислам дин аталарыны, агъа-инилерини къатынларына еслик этивню, олар булан уйленивню гери ура.

Ислам дин агълю аралыкъланы беклешдиривню ёлун юрте ва агълюню бузулмакълыгыны аслу дёрт себебинден къоруй. Муна шолар:

1. Айрылывдан. Неге десе, эр-къатынны насипли ва шат яшаву, олар айрылгъандан сонг, душманлыкъгъа айлана;
 2. Ислам дин бютюнлей гери урагъан ата-анагъа яман янашывдан. Пайхаммарны гъадислеринде бирисинде айтылагъан гёре, дюньяда этилеген гъар гюнагъ учунгъу такъсырны Къудратлы Аллагъ Оъзюню буйругъу булан къыяматгюнге ерли артгъа салып тура, амма ата-анагъа яман янашгъаны учунгъу гюнагъ иши учун буса, савунда такъсырлай;
 3. Къардаш аралыкъланы йырывдан;
 4. Зиналыкъ-пасатлыкъдан. Неге десе, кёбюсю гезиклерде шолар агълюню бузулуна болушлукъ эте.
- Олай да, ислам дин эркъатынны аралыгъындагъы этиканы белгилей, шо да агълю дослукъну беклешдиривге

болушлукъ эте. Пайхаммар: "Сизден лап яхшыларыгъыз - оъзюгюню агълюгюз учун лап яхшыларыгъыз, оъзюню агълюгюг учун сизден мен лап яхшыман", - деп айтгъан. Олай да эр-къатынны аралыгъындагъы рагъмулукъну эки де дюнья учун маънасы бары, оъзюню рагъмулу къылыгъы булан инсан дюньяда артына чыгып болмагъан ишлерине Женнетде кёп артыкъ даражалагъа этишме болагъаны да белгили. Оългюнге алдын Пайхаммар этген васиятында уьметине берген кёп тюрюлю насигъатланы арасында къатынлагъа бакъгъан якъдагъы янашывда Аллагъутааланы ачувундан къоркъмакъны маслагъат этген.

Эрини къатынына яхшы янашыву да рагъмулукъну белгиси гьисаплана. Масъала, терсликлерин, ачувундан оъзюне этген заралын гечив, шариат булан гери урулагъан ишлер, масъала, къолларындан ва бетинден къайры ерлерин халкъны арасында ачып юрюмек гечилмей.

Къатынгъа илиякълы янашыв да рагъмулукъну белгисидир. Гъадислени бирисинде айтылагъан кюйде, Пайхаммарны маслакдашлары ону йимик агълюсюне илиякълы янашагъан адамны гёрмегенлер. Абу Хурайра айтып, Тирмизи этишдирген гъадисге гёре, ким бары да затдан яхшы къатынына янаша буса, бусурманлардан лап камиллешген динге ее болгъан шодур.

Эрини къатынына масхара ёрукъда гёрсетив этив ва агълюдеги гьалны яхшылашдыр-

макъ, оъзюне ва уълкеге этеген къуллукъну гёрюнюшлю этмек мурадларда ону булан ушанмакъ-къуймурланмакъ да рагъмулу къылыкъланы белгиси гьисаплана.

Рагъмулу къылыкъланы къатын оъзюню эрини гъайын эте, имканлы тюгюл затланы ондан талап этмей, ол агълюню тийишли даражада ашамлыкъ, опуракъ булан таъмин этеген кюйге рази бола, ону шариат булан гери урулагъан къайдаларда акъча къазанывдан (урушбатчылыкъ, асламчылыкъ ва шолай башгалары) къоруй.

Алда рагъмулу-къылыкъланы къатынлар оъзлени эрлерин гери урулагъан ёллар булан яшавлукъгъа мал жыйывдан

сакъ болма чакъыргъан. Нечик чи, олар ачлыкъгъа, сув саплыкъгъа чыдама гъазир болса да, жагъаннемни азабына чыдама болмас эдилер деп язылгъан китапда

Олай да къатыны эрине ол агълюню бары да тарыкъ-герек булан таъмин этегени учун рази болма тюше. Эгер де эри шолай этме болмай буса, къатыны оьпкелеме герекмей. Эрини анасына рагъмулу болма, ону гъайын этме герек. Ону булан эришме тюшмей, абур этме тарыкъ. Къатыны оъзю тюз экенни билсе де, эри булан эришме герекмей, эрини далиллери шариатны талапларына ювукъ гелмей буса, башгъа масъала. Шолай гезиклерде къатыны лаиыкълы кюйде эрине ол тюз тюгюл экенин англатма герек ва тюз ёлну гёрсетме къасткылма тарыкъ. Рагъмулу къатын шариат булан гери урулагъан гезиклерден къайры, бары да затларда толу кюйде эрини буйрукъларын кютме борчлу.

Табрани этишдирген гъадисде булай айтыла: "Бир къатын, Пайхаммарны янына барып: "Жигъатда ортакъчылыкъ этген эргишилеге йимик, къатынгишилеге де шабагъат берилеми?" - деп сорагъан. Пайхаммар (алайгъи салам): "Бар ва ёлда ёлукъгъан къатынгишилеге, гъакъ юрекден эрине таби болув жигъат учун берилеген шабагъатгъа тенг болагъанын айт, тек сизин азларыгъыз эрлеригизге тынглайсыз", - деп айтгъан. Эр-къатынны бир-бирине рагъмулу болуву агълю аралыкъланы беклешдиривню аминлик шагъатыдыр. Шо да Къудратлы Аллагъны ягъындан шабагъатланыр.

Умар халифа ибн Аль-Хаттаб булай хабарлагъан: къатынны гъакъында арз этмек учун, бирев олагъа гелген. Эшик алгъа ювукъ болгъанда, ол гиши Умарны къатыны эрине урушагъанны эшите. Сонг о адам Умар да оъзю йимик гъада экенге гёре ва ол оъзюне кёмек этип болса тамаша деп, гетме онгарыла. Тек Умар ону гетме къоймай ва не учун гелгенин билме сюе. Ол гиши къатыныны уъстюнден арз этме гелгенин, тек халипаны къатыны булангъы иши де оъзюнюки йимик экенге гёре гетме токъташгъанын айта.

Шо заман Умар ол гишиге оъзюню къатыныны аманларына чыдама борчлу болагъанын айта. Неге десе, къатыныны шогъар ихтияры бар. Умар булай деген: "Къатыным магъа аш этеми, опуракъларымны жувамы яда мени яшларыма эмчек береми?! Шо саялы мен ашбаз, опуракъ жувагъан, яшлагъа къарайгъан къатынлар учун артыкъ харж чыгъармайман. Закон буса, къатыным этеген шо ишлени барысын да этме борчлу этмей.

Ондан къайры да, къатыным мени юрегимни балгъамырагъатлыгъы ва терс ишлерден къорувчу. Шогъар гёре де, мен ону амалларына чыдайман. Шолай гезиклерде сагъа да мен оъзюню къатынына янашагъан кюйде янашма тюше".

АЗАН БЕРГЕН САЯЛЫ ЭТИЛЕГЕН ШАБАГЪАТНЫ ГЪАКЪЫНДА АДАМЛАР БИЛЕ ЭДИ БУСА, ШОНУ БЕРМЕК УЧУН АДАМЛАР БИР-БИРИ БУЛАН КЪЫЛЫЧЛАР ЧЫГЪАРЫП ЯБУШАР ЭДИ

ГЪАДИС

СОРАВ – ЖАВАП

Мени учун атам-анам оьз заманында гъакъакъ соймагъан экен. Магъа буса гъали 40 йылдан да артыкъ бола. Мен гъакъакъ сойма борчлуманмы?

- Гъакъакъ бек агъамиятлы сюннет гъисап этиле. Яш тувуп, арадан 14 гюн гетип, бажарылмаса, 21 гюнден сонг, яда яш гъакъылбалыкъ болгъанча, уланъяш учун эки, къызъяш учун да бир къой сойма тюше. Эгер яш гъакъылбалыкъ болгъанча шо сюннет кютюлмеген буса, имканлыкъгъа гёре, оьмюрюню ичинде ол къой сойма герек.

Гъакъакъ учун тана, оьгюз яраймы?

- Ярай, тек шо сюннетден тайыб бола. Неге тююл, гъадисде янгыз къойну гъакъында айтыла. Ондан къайры да, гъакъакъгъа союлгъан гъайванны сюеклерин сындырмы, гесме тюшмей, тананы яда оьгюзню этин буса сюеклерин гесмей, сындырмай онгарма къыйын. Сындырылгъан, гесилген сюек буса, яшны яшавунда багъыйсыз гъаллар тувурма бола деп гъисап этиле.

Эмчек къардаш яда къызардаш не этсе бола?

- Эгер тиштайпа ят къатынны эки йылыкъ чагына ерлиги яшны беш керен ичирсе, шо нарыста ону яшларыны эмчек къардашы яда къызардашы болуп токътай.

Йыларым кёп тююл буса да, башыма акъ гирген. Акъ болгъан чачымны къара тюзге бояма яраймы?

- Чачларын къара тюзге боямагъа къатынгишиге де, эргишиге де ислам дин гери ура.

Уйленмек учун не гюн яхшы санала?

- Уйленмек учун йылны къайсы жумагюню де яхшы, амма ондан да яхшысы деп Шавваль айны биринчи жумагюню санала. Мунда той ойналагъан гюнню гъакъында айтылмай, гебин къыйылагъан гюню гъакъында айтыла.

Тёлеп къылагъан намазны жамиятгъа къошулуп къылма яраймы?

- Тёлеп къылагъан намазны жамият булан къылмагъа ярай ва шо янгыз къылынганьндан эсе къыйматлы.

Къатынгишилеге де, эргишилеге де алтын сагъатлар такъмагъа яраймы?

- Алтын сагъатны эргишиге такъмагъа гери урула, неге тююл алтындан этилген бары да зат ол учун гъарам. Къатынгишилеге буса, алтын сагъатны такъмагъа нечакъы да ярай.

Бир-бирде юхламагъа ятагъанда, мен бойлукъну тюбюне Къуръан китапны саламан. Мен шоллай шайтандан ва яман тюшлерден сакъланмакъ учун этемен. Шоллай этмеге яраймы?

- Имам Ас-Суьоти "Иткъан" деген китапда Къуръан китапны башыны тюбюне (шо кепде бойлукъну тюбюне) салмагъа гери урула, неге десе шоллай этивде сыйлы Къуръангъа гюрметсиз янашыв бола, деп яда. Пайхаммар ﷺ Къуръанны ерге салгъан адамгъа, гъатта шону гюрметлемесге негет тутмаса да, Аллагъны налаты болажакъ деген. Шолайлыкъда, Къуръанны ону уллулугъуна, сыйлылыкъына гюрмет этип, бойлукъну тюбюне де салмагъа ярамай, ону уьстюне де бир зат да салмагъа ярамай.

Шагъардагы жамият гъамамлагъа бармагъа яраймы?

- Белгилегенген шартлар сакълана буса, гъамамлагъа барывда гери урув ёкъ. Гюнагъ къазанмагъа суймейген

гиши гъамамлагъа барагъанда шу низамдан чыкъмагъа герекмей.

1. Шагъардагы яда юртадагы гъамамгъа гирегенде савлугъун къолай этмек яда тазаланмакъ деп мурат тутмакъ.

2. Бола туруп гъамамда аз адам болагъан вакътиде барса яхшы.

3. Авратын яшырма герек, демек гиннигенден тобугъуна ерли яшырылгъан болма герек.

4. Ерге яда тамлагъа къарамагъа тарыкъ тююл, гери урулагъан затланы гёрюп къалмас учун.

5. Гери урулагъанны гёрюп къойса, йымышакъ кюйде авраты ачылгъан гишиге шону яшырсын деп тилемеге герек.

6. Аркъасын, къурсагъан ишыйгъанда аврат ерин ишыма гери урула.

7. Сувну артыкъ харжлама ярамай.

8. Жагъаннемни ва къыяматгюнню отун эсине алмакъ.

Шолайлыкъда, оьрде эсгерилген шартланы бузмаса, гъамамлагъа бармагъа яратыла. Амма бу шартлагъа гёре юрюмейгенлер, айрокъда авратын ачып айланагъанлар бар буса гъамамгъа бармагъа ярамай.

Намазны вакътисинде масхара гъисапда бармагъын тербетсе, намаз бузуламы?

- Намаз къылагъанда не зат буса да масхара яда оюн учун этилсе, шо намазны буза.

Не гезиклерде атаанагъа тынгламай къоймагъа ярай?

- Ата-ананы суймеге, абурламагъа, олагъа тынгламагъа гъар ким учун борч, гъатта шолар (ата-ана) инанмайгъанлардан буса да. Атаанагъа тынгламай къоймагъа ярай, эгер оланы буйрукълары шариатгъа къыйышмай буса. Амма ата-ана булан эришивлюклерден, къалмагъаллардан сакъланмагъа тарыкъ.

Астрономияны гечмеге яраймы?

- Астрономияны гечмеге ярамай. Янгыз шо илмудан къыбланы янын, намазны вакътисин ва айны башланывун гечсе тююл, оьзге затланы билмекни маънасы ёкъ.

Комагъа тарыгъан гишиге (эси ёкъ гъалда узакъ заман туруп) намазларын телемеге герекми?

- Комадан айыкъгъан адам намазларын телемеге герекмей. Ол янгыз заманы гелгенин къылмагъа борчлу ва шо ну алдындагысын телемеге тарыкъ.

Гъажатханада сёйлемеге яраймы?

- Гъажатханада сёйлемеге яхшы тююл. Ондан къайры якъ-якъгъа къарап турмагъа, шонда узакъ болмагъа ва тюрюл-тюрюл затлар булан ойнап турмагъа тюшмей.

Намаз къылагъанда аркъасыны бир ери ачылып къалса, намаз бузуламы?

- Намаз къылывну борчларыны бирисине аврат ерлени яшырив гире. Эргишини аврат ери буса- тобукъларындан гиннигине ерли. Шолайлыкъда, гинник бойдан тюп янындагы аркъасы ачылса, намаз саналмай. Намазны вакътисинде ел юфюрюп йибери аврат ер ачылып къалса ва ону шоссагъат япса, намаз бузулмай. Суждагъа барагъанда да гинник бойдан тюп янындагы аркъасы ачылып, шо шоссагъат ябылса да намаз бузулмай.

Къатынгишилени буса бетинден ва къолларыны тюп янындан (кисти рук) къайры оьзге бары да ерлери аврат.

РУЗНАМА

ДЕКАБРЬ (ЗУЛЬ-ГЪИЖЖА)

гюллер	субгъ		зугър	гъаср	магъриб	гъишаь
	эргенги					
	танг къыта	гюн чыгъа	намаз	жнни намаз	марка-ча намаз	яссы намаз
1	5.13	6.57	12.00	13.59	16.19	17.52
2	5.14	6.58	12.00	13.58	16.19	17.51
4	5.15	7.00	12.00	13.58	16.18	17.51
6	5.17	7.02	12.00	13.58	16.18	17.51
8	5.18	7.03	12.00	13.59	16.18	17.52
10	5.20	7.05	12.00	13.59	16.19	17.53
12	5.22	7.07	12.00	13.59	16.19	17.53
14	5.23	7.08	12.00	13.59	16.20	17.54
16	5.25	7.10	12.00	14.00	16.20	17.54
18	5.25	7.11	12.00	14.00	16.20	17.54
20	5.27	7.12	12.00	14.02	16.21	17.55
22	5.29	7.14	12.00	14.03	16.22	17.56
24	5.29	7.15	12.00	14.04	16.23	17.57
26	5.30	7.15	12.00	14.05	16.25	17.59
28	5.31	7.16	12.00	14.06	16.26	18.00
30	5.31	7.16	12.00	14.07	16.28	18.02

Учредитель
Благотворительный фонд "Путь".
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакцияны Совети

Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ
Мугъаммадгъанафи ГЪАМЗАТОВ

Редактору
Азиз МИЧИГИШЕВ

Набор
Гульнара АБДУЛАЕВА

Верстка и дизайн
Агъмад МАГОМЕДОВ

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) – свидетельство о регистрации ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна
Газета набрана и сверстана
на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Лотос»
пр. Акушинского, 20
Заказ № _____

Сдано в печать 14.12.2007
Тираж 3000 экз.

Адрес редакции:

367015 РД, г. Махачкала,
ул. М. Ярагского, 128

Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: info@assalam.ru

web: www.assalam.ru